

ЦРАС Вх. № 395 / 13.08.18

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за придобиване на образователната
и научна степен „Доктор”

Тема на дисертационния труд: „Методика за психофизическа подготовка
на ученици за оцеляване в кризисни ситуации чрез занимания със спорт”

Автор на дисертационния труд: Андрей Георгиев Шалев

Научен ръководител: проф. Красимир Петков, дн

Рецензент: проф. Димитър Танев Кайков, дн

Дисертационният труд „Методика за психофизическа подготовка на ученици за оцеляване в кризисни ситуации чрез занимания със спорт” е съставен в обем от 134 страници и съдържа 31 таблици, 28 фигури, библиографска справка от 98 източника, от които 95 на кирилица и 3 на латиница. Към дисертацията е включено и едно приложение. В дисертационния труд са представени комплексни изследвания на един от най-актуалните и значими проблеми за съвременния човек и обществото – оцеляването. Актуалността на проблема е свързана с нарастващите отрицателни фактори на средата, които детерминират повишаването на степените на опасност и трудност, формиращи различни кризисни ситуации. Значимостта на изследвания проблем се определя от необходимостта от съхраняване живота и здравето на хората, особено на учениците, които са едни от най-засрашените.

Рецензираният дисертационен труд е построен в четири глави, библиографска справка и приложение.

Положителна оценка заслужава първа глава на дисертацията „Постановка на проблема”, където последователно и в логическа връзка са разработени теоретичните основи на изследвания научноприложен проблем. Анализирани са различни концепции за ситуациите и са посочени различни видове. Разкрита е връзката на човека със ситуацията. Една от често срещаните ситуации е кризисната ситуация, която се разглежда като особен вид екстремална ситуация. Представен е математически модел на връзката на екстремалните, бедствените и кризисните ситуации. Определени са два основни фактора на кризисните ситуации – опасност и трудност. Направена е характеристика на оцеляването в кризисни ситуации. Представен е математически модел на факторите на оцеляването. Определена е същността и структурата на готовността за оцеляване, която е изградена от психическа, физическа, техническа,

тактическа и специализирана готовност. Правилно се подчертава, че основно място в структурата на готовността за оцеляване заема психофизическата готовност, на която много задълбочено са разкрити в единство структурите на психическата и физическата готовност. Към ситуативната психическа готовност са включени познавателните, емоционалните и волевите процеси. Ситуативната физическата готовност е изградена от общите и специалните двигателни качества. Посочени са пет основни вида ситуативна психофизическа готовност. Много задълбочено са разработени възможностите за формиране на психофизическа готовност за оцеляване чрез средствата и методите на физическото възпитание и спорт. Правилно се посочва, че формирането на адекватна психофизическа готовност за оцеляване в кризисни ситуации се реализира посредством целенасочена психическа и физическа подготовка в единство, т.е. психофизическа подготовка. Представен е модел на основните методи за психофизическа подготовка на ученици за действие в нестандартни ситуации. Посочена е и методика за формиране на готовност за оцеляване във високопланински условия. Разработени са теоретичните основи на психофизическата подготовка на ученици за оцеляване в кризисни ситуации чрез занимания със спорт. В края на първа глава е изведена работната хипотеза, която е правилно определена. При обобщаване на теоретичния анализ може да се твърди, че Андрей Шалев има задълбочени знания по темата на дисертацията.

Положителна оценка заслужава и втората глава на дисертацията „Цел, задачи, методика и организация на изследването“, където правилно са определени целта, задачите, предметът и обектът на изследването. Подбраните изследвани ученици са разпределени в две групи – експериментална, която тренира редовно бойното изкуство кунг фу и контролна група, която не практикува определен вид спорт. Приложена е комплексна методика от 19 метода, включваща теоретичен анализ, педагогическо наблюдение, беседа, анкетно проучване и методи за измерване показателите на психическата и физическата готовност на изследваните ученици от контролната и експерименталната група. В процеса на обучението по бойното изкуство кунг фу е проведен преобразуващ педагогически експеримент с приложена методика, включваща комплекс от психически и физически средства и методи на въздействие. Резултатите от изследването преди и след прилагането на експеримента са обработени чрез надеждни математико-статистически

аналитични методи. Изследването е проведено при много добра организация, което е показател, че докторантът умее да провежда научни изследвания.

Положителна оценка заслужава и трета глава на дисертацията „Анализ на резултатите“. Анализирани са резултатите от анкетното проучване. Установява се, че учениците от експерименталната група имат значително повече знания за действия при кризи в сравнение с учениците от контролната група. Докторантът установява, че приложената методика положително е повлияла върху начините за реагиране при конфликти, понижала се е ситуативната тревожност, психическата работоспособност се е повишила, т.е. подобрила се е психическата готовност на учениците от експерименталната група за действие в кризисни ситуации. Подобрила са се бързината, ловкостта, взривната сила на долните крайници, скоростно-силовата издръжливост на коремната мускулатура, издръжливостта, т.е. подобрила се е и физическата готовност на учениците, практикуващи кунг фу. С подобряването на психическата и физическата готовност се формира висока психофизическа готовност при учениците за оцеляване в кризисни ситуации вследствие на приложената методика. Доказва се работната хипотеза.

При обобщение на аналитичната част на дисертационния труд убедено може да се твърди, че Андрей Шалев умее да прави задълбочени анализи и да разкрива значими закономерности,

В четвърта глава на дисертационния труд „Изводи и препоръки“ са изведени пет извода и три препоръки, които правилно са определени.

В дисертацията са допусната отделни технически грешки, които не понижават нейните достойнства.

Дисертацията има определени научни приноси. Обогатена е теорията за кризисните ситуации и готовността за оцеляване. Творчески е интерпретирана психофизическата готовност за оцеляване в кризисни ситуации. Разработена е методика за психофизическата подготовка на ученици за оцеляване в кризисни ситуации, която е приложена в заниманията по кунг фу. В нея са включени адаптирани психически и двигателни упражнения и методи за въздействие. Експериментално е доказано, че методиката е надеждна. Значим научен принос е доказателството, че в процеса на провеждане на тренировките по определен вид спорт се създават възможности за включване в съдържанието им определени психофизически средства и методи за

въздействия. Формира се не само висока психофизическа готовност за оцеляване на учениците в кризисни ситуации, а се подобрява и тяхната физическа дееспособност и психическа работоспособност, т.е. формира се готовност за преодоляване и на други екстремални ситуации на природната и социалната среда.

Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията. По темата на дисертацията са публикувани три материала, на един от които докторантът е първи автор, а на другите два е втори и трети автор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Рецензията дисертационен труд на тема „Методика за психофизическа подготовка на ученици за оцеляване в кризисни ситуации чрез занимания със спорт“ е оригинална научноприложна разработка със значими научни приноси. За пръв път в нашата страна се провежда научно изследване за формиране на психофизическата готовност на ученици за оцеляване в кризисни ситуации чрез заниманията със спорт. Създадена е високонадеждна методика за целенасочена психофизическа подготовка на учениците. С прилагането на методиката са решават няколко много важни актуални проблема за обучението на учениците: 1. Формира се готовност за оцеляване в кризисни ситуации; 2. Повишава се психическата работоспособност; 3. Подобрява се физическата дееспособност; 4. Понижава се тревожността и конфликтността. Докторантът Андрей Шалев има задълбочени познания по теорията за кризисните ситуации и оцеляването. Създава надежда методика за психофизическа подготовка на ученици за оцеляване в кризисни ситуации. Умее да организира и провежда експериментална изследване. Има формирани качества да обработва резултати от научно изследване чрез надеждни математико-статистически методи, както и задълбочено да ги анализира. С пълна увереност предлагам на уважаемото Научно жури да му бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“ в професионалното направление 7.6. Спорт.

05.08.2018 г.

гр. София

Рецензент: /

Чл. 2 ЗЗЛД

(проф. Д. Кайков, дн)